

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Vespasianus Imp. & excidium Hierosolymorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

rator confalutatus, ¹ Titum filium Cæsarem facit; eidem pars copiarum, & obsidendæ Hierosolymæ negotium datum. Vespasianus Romam profectus, summo favore senatus & populi receptus, ² cum se Vitellius interfecisset, imperium confirmavit.

¹ XLIV. Interea Judæi obsidione clausi, quia nulla ³ neque pacis, neque deditiois copia dabatur, ad extremum, fame interibant, passimque viæ oppleri cadaveribus cœpere, ² victo jam officio humandi. Quin omnia nefanda insuper ausi, ⁴ ne humanis quidem corporibus pepercerunt, nisi quæ ³ ejusmodi alimentis ⁵ tabes præripuerat. Igitur defessis defensoribus ⁶ irrupere Romani. Ac * tum forte in diem Paschæ,

¹ Titum filium Cæsarem facit.] Extincta in Nerone Cæsarem familia, Vespasianus nomen illud, tanquam Imperii, ad posteros propagavit, ac Titum & Domitianum filios, Cæsares appellavit. Tacitus. Sueton.

² Cum se Vitellius interfecisset.] Falsum hoc. Nam apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus atque confectus est, & inde unco tractus in Tiberim. Sueton. Tacit. Eusebius, ἐπὶ μέσης τῆς Ρώμης ἀποφάτις. Joseph. v. ἀλώζ. xlii.

³ Neque pacis neque deditiois copia dabatur.] Mira Sulpicii oscitantia. Qui si Josephum legit, quomodo prolixas illas pro pace & deditioe, Titi atque Josephi, curas orationesque, præterire potuit? Vide xv. Joseph. ἀλώζ. 7. II. & vii. 4. 13. Audi Cæsarem Titum, vii. ἀλώζ. 8. dicentem ὡς ἔξ μὲν αὐτῆς Ἰουδαίῳ εἰρήνην, αὐτονομίαν παρθεναῶν, καὶ παιδῶν ἀμνηστῶν καὶ πύλων ἀμνηστῶν. Τὸς ἄντι μὲν ὁμοιοῦσας εἶσιν ἀντι δὲ εἰρήνης πόλεμον, παρθεναῶν δὲ καὶ ὁμοιοῦσας, λιμὸν αἰρεμῶν. Horn.

⁴ Ne humanis quidem corporibus pepercerunt.] Nam mulier quædam, nomine Maria Eleazari filia, proprium filium occidit, coxit & comedit ex parte. Ios. ἀλώζ. lib. 7. cap. 8. Sed non hoc tan-

tum rabidæ famis scelus respicit author noster; verum opinio ejus fuit, Judæos mortuorum cadaveribus pastos. Hoc enim sequentia innunt: nisi quæ ejusmodi alimentis tabes præripuerat. Apud Josephum quidem nihil hujus reperimus, qui tamen inauditam famem, per partes describit. Alimenta ex rebus impurissimis, fimo, stercore, corio, parata. πέντα δὲ τὰ ὀδύνας ἤγειν ἢ ἀνάγκη καὶ τὴν ὑπερῶτατα ἀλόγων ζώων. 7. ἀλώζ. 7. Sed cadavera comesta, ne verbo quidem innuit, hoc ex ingenio Sulpicii profectum, falsumque est. Aperte Josephus 7. ἀλώζ. 14. δοκῶσι δὲ ἀντι μὴ φησὶν ὅτι τὸ ἀλώσεως, δὲ τὸ ἀπὸ πολλῶν ἀμνηστῶν, γούστασθαι καὶ τὸ νεκρῶν. Facturos id fuisse dicit, nisi excidio præventi essent, non fecisse. Horn. Vide & Eusebium III. Hist. 6.

⁵ Tabes præripuerat.] Hinc, cum sepeliendo non essent, cadavera portis ejecta, immani numero. A. xiv. Aprilis, ad Kal. Jul. cxv. millia, & hoc cadavera per unam portam elata, ut Manneus transfuga Tito narravit. Ex omnibus portis, mortuorum loc. millia ejecta. Joseph. 6. ἀλώζ. 16.

⁶ Irruere Romani.] Capta est urbs ac templum viii. Goryxi, Kalend. Sept. anno secundo Principatus Vesp. Dion. 870.

schæ, omnis ex agris aliisque Judææ oppidis, multitudo convenerat. Nimirum ita Deo placitum, ut ¹ eo tempore quo Dominum cruci affixerat, gens impia internecioni daretur. ² Pharisei aliquantisper, pro templo, ³ acerrime restiterunt: donec obstinatis ad mortem animis, ultro se subjectis ignibus, intulerunt. ⁴ Numerus peremptorum ad undecies centena 7 millia

ἔτα τὸ Ἰεροσόλυμα ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ἢ μάλιστα ἐπὶ τῆς ἑβδόμης, ἔξωλεσεν. Sabbathum innuit. Suetonius in Tito: cepitque eam natali filii sui. Vide Pet. iv. Eclog. Chronolog. xv. Eo die cessavit iuge sacrificium. Unde Judæi inquit: חתמונו ביום השבת והולתוהו ביום השבת. Die decimo septimo Tamuz franguntur tabule legis: cessat ἡ δόξα, nubs fissa. Et in Liturgia hujus diei canunt: כי בו פסקה התורה, Quia abolitum est ea die iuge sacrificium. Memorabilis est locus Seder Olam: Rabbi Jose dixit: Quem admodum meriti remuneratio, etiam post longum tempus, recidit ac revolvitur in eundem diem, ita et peccati. Atque id experimento compertum est. nam cum antea vastaretur templum, erat extremum sabbati: et rursus extremum septimi anni erat. præterea erat septimana stationis Joarib, et nonus dies mensis Ab erat. Et ita fuisse quoque hæc omnia in secundo excidio. In utroque autem Levitæ stabant in cathedra, recitabantque oden hanc: Retribuet illis iniquitatem suam. Cunctus.

* Tum forte in diem Paschæ.] Pascha, Paschæ, dicebant prius patres. Postius. Pascha ejus anni in xlv. vel ut Petitus vult, xv. Aprilis incidit. Immanis hominum multitudo, ad festum, & belli metu, confluerat. Τότε γὰρ ὡσπερ εἰς εἰρηλίω ἰσὸν τὸ εἰμαρμένον πάντων συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νασήν ὁ πόλεμος τῶν πόλιν ἀνηρώπων ἐνυκλώσασεν. Joseph. vii. ἀλώσας. 17. Tacitus Id. millia intra urbem conclusa dicit. v. Hist. Sed longe majorem fuisse Josephus contendit. Ad minimum duodecies centena millia, ut ex cæsis, mortuis, ac captis patet. Horn.

1 Eo tempore, quo Dominum cruci affixerat.] Patet Sulpicium existimasse, festo paschatis urbem captam. Quod falsissimum, cum ab Aprili ad Septembrem obsidio durarit. Eundem errorem Eusebius errat, atque haud dubio cum securus nosser. Eusebius in Chronico, oportuit enim iisdem diebus Paschæ eos interfici, in quibus Salvatorem crucifixerunt. Idem scribit in historia Eccles. lib. 3. cap. 5.

2 Pharisei.] Σωτήρισμα πὶ Ἰουδαίων, δοκῶν ὡσεὶ εἰσεργεῖν εἰς αὐτῶν, καὶ τῶν νόμων ἀκρίβειαν ἀφ᾽ ἡγεῖσθαι. 1. ἀλώσας. 4. Dicti à Πρω, quod ab aliis affectata vitæ sanctimonia sejuncti essent, ut patet ex Luc. xviii. 11. Heinsius. Hinc Talmudici pios ac devotos פרושים vocant. l'Empereur. Præter eos duæ adhuc magnæ αἰρέσεις, Sadducæi, & Esseni. De quibus vide Drusium de Sectis, Scaligerum in Trihæresio.

3 Acerrime repugnantes.] Quippe Stoici, teste Josepho. Hinc etiam paradoxa Stoica statuebant. Vide Heinsum cap. xxi. In Nonnum. Quare non est mirum, cum fatalia omnia esse, & bona & mala putarent, illos obstinatis animis se in incendium intulisse. Sigon. Haud dubio inter eos etiam Sadducæi fuerunt & fortasse etiam Esseni. Ipse Anani Pontifex fuisse Sadducæus proditur. Drusius.

4 Numerus peremptorum ad undecies centena millia refertur.] Debuisse dicere mortuorum. Nam sequitur Josephum, ἀλώσας. vii. 17. numerus mortuorum per omne tempus obsidionis undecies centena millia. Mortuorum, hoc est, eorum qui fame aut gladio perierant. Eusebius in Chronico, Josephus vero scribit, undecies

8 millia refertur: ¹ capta vero c. millia, ac venundata. Fertur Titus, ² adhibito consilio, prius deliberasse; *an templum tanti operis everteret.* Etenim ³ nonnullis videbatur, *adem sacratam ultra omnia mortalia illustrem, non debere deleri:* ⁴ *quæ servata, modestiæ Romanæ testimonium, diruta perennem crudelitatis notam præberet.* ⁵ At contra alii, ⁶ & Titus ipse, *evertendum templum imprimis censebant:* ⁷ *quo plenius Judæorum & Christianorum religio tolleretur.* Quippe has religiones, ⁸ *licet contrarias sibi, iisdem*

centena millia, fame & gladio periisse. Orof. vii. 5. Josephus Judæus scribit undecies centena millia Judæorum gladio & fame periisse. De numero peremptorum sive interfectorum conveniunt Suetonius & Tacitus. Idem Orofius, Sexcenta millia Judæorum eo bello interfecta, Cornelius & Suetonius referunt. Et Eusebius, Titus Judæa capta & Jerosolymis subversis sexcenta millia virorum interfecit. Sic Egesippus sive Hegeppus, *Cæsa*, inquit, *per omne tempus obsidionis, decies centena millia, aut ex. myriades, ut plerique afferunt. Centum & decem myriades, sunt undecies centena millia. Ea mortua, non cæsa Josephus afferit. Quid ergo vidit, cum talia scriberet? Profecto scriptor ille merito suspectus est viris eruditis.* Drus. Fluctus in simpulo. An non fame quoque perimuntur homines? & peremptos ad solam hostilem vim, non etiam famem, & mortalitatem referre, quæ auctoritas jubet? Certe Latini ea voce latius utuntur, ut notum est. Horn.

¹ *Capta vero c. millia ac venundata.* Τῶν μὲν ἐν ἀρχιμαλώτων πάντων ὅσπερ ὅλον ἐλήφθη τὸ πόλεμον ἄριθμὸς ὀνεία μυριάδες, καὶ ἐπὶ κρηπίδι σιωήχη. Josephus vii. ἀλώσ. 17. Quem numerum etiam Hegeppus agnoscit. Sed in Eusebio, & alia centum millia captivorum publice venundata. Quo circa nihil mutandum in Sulpicio. Nam absque dubio secutus hic est Eusebium, non Josephum. Orofius numerum dispersorum ponit, quem ait fuisse ad ex.

hominum millia. Drus.

² *Adhibito consilio.*] Ducum aut procerum sex, qui nominantur ἀλώσ. 7. 9. inter quos Marcus Antonius Julianus procurator Judææ. Titus ad consilium vocavit duces exercitus, &c. Hegeppus lib. 5. cap. 43.

³ *Nonnullis videbatur adem sacratam.*] Titus ipse ita censebat. Duces conditionem addebant, si Judæi illud reliquissent. Vide Josephum.

⁴ *Quæ servata modestiæ.*] Titi hæc sententia erat, quam Josephus his verbis expressit, Neque se unquam tantum opus incensurum: jam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperii, si maneret. In eam iverunt Fronto, Alexander & Cerealis.

⁵ *At contra alii.*] Aliis quidem videbatur lege belli utendum esse. Nunquam enim Judæos à novis rebus posse desistere templo manente, quo omnes ubicunque essent colligerentur. Josephus.

⁶ *Et Titus ipse.*] Hoc verum non est. Nam Tito invito incensum templum. Vide Joseph. vii. ἀλώσ. 11. & Hegeppum.

⁷ *Quo plenius Judæorum & Christianorum religio tolleretur.*] Finxit ex ingenio. Nam nihil tale in Josepho, aut apud alios, quos vidi. Drus.

⁸ *Licet contrarias sibi.*] Sic visum gentilibus. Quia Hebræorum ceremonias, & instituta, & circumcisionem, Lex Christianorum sustulit. Sigon. Potissima causa fuit; quia Judæi Christianorum infensissimi hostes.

1 Iisdem.]

¹ iisdem tamen auctoribus profectas. ² Christianos ex Judæis extitisse: radice sublata, stirpem facile perituram. Ita Dei nutu, ¹² accensis omnium animis, ³ templum dirutum, ⁴ abhinc annos trecentos triginta & unum. Atque hæc ⁵ ultima templi ¹³ everfio, & ⁶ postrema Judæorum captivitas, qua, ⁷ extorres patria, ⁸ per orbem terrarum dispersi cernuntur, quotidie mundo testimonio sunt, non ob aliud eos, quam ⁹ ob illatas Christo impias manus, fuisse punitos. Nam sæpe ¹⁴ alias,

¹ iisdem.] Ab iisdem. Sigon.

² Christianos ex Judæis extitisse.] Hæc causa cur Christianos Judæorum nomine complexi sint. Suetonius Claudio: *Judæos impulsore Chresto assidue tumultuantes, Roma expulit.* Chrestum vocat servatorem nostrum, per contumeliam. Tertullian. *La Fant.* Vide Selden. *II.* de success. ad leg. Hebr. *xxvi.*

³ Templum dirutum.] Id miles quidam incendit *δαμονίω ὄρμη πνι χρώμεν*. Aderat autem ἡ εἰκοσήμερη χροῖαν *δεκάωδ*, decimus mensis Augusti. Quo etiam à Babyloniorum rege fuerat concrematum. Urbs post capta fuit, videlicet Kalendis Septembris, qui Thifri Ebræis. De urbe superiore mihi sermo. Nam inferior ante templum capta fuerat. Josephus à condita primum urbe, usque ad excidium ejus, putat annos *mmclxxvii*. *ἀλώ*. lib. 7. c. 18. Capite autem decimo ejusdem libri à prima structione templi usque ad everfionem ejus, quæ per Titum facta, numerat ann. *mcxxx*. mens. *vii*. dies *xv*. à secunda vero, quæ sub Dario Notho accidit, ann. *dcxxxix*. dies *xlv*. Cæterum excisa fuit urbs anno Vespasiani secundo, qui fuit à nato Christo, secundum supputationem Eusebii, septuagesimus tertius: ab eodem passo quadagesimus: & baptizato *xlvi*. Vide Chronicon ejus.

⁴ Abhinc.] A Consulatu Stiliconis.

Sigon.

⁵ Ultima templi everfio.] Feria septima contigit, ut docent cum veteribus Scalliger, Petavius, alii. Nec sine causa vo-

luit Deus ipso Sabbatho Judaico Hierosolymam cum templo funditus excindi. Quo ipso satis indicatum, Deum Sabbatho illa Judaica, una cum templo & ceremoniis aliis, sublata voluisse. Spanhem. Et hic terminantur *lxx*. hebdomades Danielis. *Calvis.*

⁶ Postrema Judæorum captivitas.] Vide Cunnæum *I.* de Republ. *xviii*.

⁷ Extorres patria.] Tertullianus: *Dispersi, palabundi & soli cælique sui extorres vagantur per orbem, sine homine, sine Deo, rege: quibus nec advenarum jure terram patriam, saltem visigio salutare, conceditur.*

⁸ Per orbem terrarum dispersi.] Etiamnum, post tantas clades & excidia, ingenti numero. Ut de iis cum Philone dici possit, *Ὅσον ἔστιν ἐν πολυαιθραπία ὅπερ σὸν ἐξεδέξατο καὶ θάπερ τῶ ἀλλῶν ἐκείτων μίαις χώραις τῶ δ' ἀποκακληρωμένης αὐτῶ μόνῃ δεκάωδ*, *ἀλλ' ὀλίγη δὲ φάραγ πῦσαι ἢ οὐκ ἔμνη. κίχου* γὰρ ἀνά τε βίς ἡπεύρεσ ἀπείρας ὡς τῶ ἀυθιγυῶν μὴ πολλῶ ἰνὶ δοκεῖν ἐλατῆσθαι. Adeo repullularunt, ut Romæ, sub Alexandro Mammæa filio, etiam jus *αὐτονομίας* recuperarent. *Dio. 37.*

⁹ Ob illatas Christo manus.] Prudentius:

*Exiliis vagis huc illuc fluitantibus errat,
Judæus, postquam patria de sede revulsus,
Supplicium pro cade luit, Christi que negati,*

Sanguine respersus commissa piacula solvit.
Drulius,

alias, cum propter peccata captivitatibus traderentur, nunquam tamen ultra septuaginta annos servitutis pœnam penderunt.

- 1 XLV. ¹ Interjecto deinde tempore, ² Domitianus, Vespasiani filius, ³ persecutus est Christianos. Quo tempore, ⁴ Joannem Apostolum atque Evangelistam, ⁵ in Pathmum insulam relegavit: ⁶ ubi ille arcanis sibi mysteriis revelatis, librum sacræ Apocalypsis (qui quidem ⁷ à plerisque aut ³ stulte, aut impie non recipitur) conscriptum edidit. Non multo deinde intervallo, tertia ⁸ persecutio per Trajanum fuit: ⁹ qui cum tormentis & quæstionibus nihil in Christianis,

1 Interjecto deinde tempore.] A. C. xcv. Domitiani xlii. vel xlv. Euseb. Chron.

2 Domitianus.] Cui Neroni cognomen ob crudelitatem: quem ideo nonnulli credunt Antichristum venturum, ut supra dictum.

3 Persecutus est Christianos.] Δούρειος ἀνεκείνυ διωγμῶν. Eusebius III. Histor. 13.

4 Joannem Apostolum atque Evangelistam.] Etiam Propheta fuit. Hieron. in primo adversus Jovinianum c. 14. Johannes & Apostolus & Evangelista, & Propheta. Apostolus, quia scripsit ad ecclesias ut magister: Evangelista, quia librum Evangelii condidit, quod excepto Mattheo, alii ex duodecim Apostolis non fecerunt: Propheta, vidit enim in Pathmo insula, in qua fuerat à Domitiano principe ob Domini martyrium relegatus, Apocalypsin infinita futurorum mysteria continentem. Refert autem Tertullianus, quod Romæ missus in ferventis olei dolium, purior & vegetior exiverit quam intraverit.

5 In Pathmum insulam.] Scribo; in Patmum. Nam Græce est εἰς πᾶτμον. Drus. Est una Cycladum Ægei maris, ambitu xxx. clō. pass. Strabo x. & alii. De hac relegatione ejus Euseb. III. 14. Irenæus v. Hieron.

6 Ubi ille.] Apocalypsin in Patmo scriptam testatur Athanasius in Synopsi, Hieronymus, Irenæus, alii. Idem Eu-

sebius innuit, quanquam dubitanter, 3. Hist. 14.

7 A plerisque aut stulte aut impie, non recipitur.] Græcis præsertim, qui de hoc libro semper dubitarunt. Hieron. ad Dardanum. Cajus quidam eum Cerintho adscripsit. Contra quem disputat Dionysius Alexandriae Episcopus apud Euseb. VII. Hist. 20. Tales hæretici dicti sunt ἀλογοί, quasi ratione carentes, aut λόγοων negantes. Epiphanius. Hæres. 11. De hoc libro quæ fuerint veterum iudicia, vide apud Erasmum & Bezam in N. T.

8 Tertia persecutio per Trajanum fuit.] Hanc initam alii scribunt anno Christi cxi. alii ann. cviii. Biennio post, hoc est, ann. Christiano cx. Simon Cleopæ F. qui Episcopatum Jerosolymorum tenebat, crucifigitur. Eusebius in Chronico, & III. Hist. 26.

9 Qui cum tormentis.] Nam initio decretum proposuit, ut Christiani ubique conquirentur, & per tormenta, si aliter non posset, usque ad mortem sacrificare ritu majorum adigerentur. Post cum Plinius Bithiniæ proconsul per epistolam eum super hac re consulisset, respondit, Christiani conquirendi non sunt: si deserantur, & arguantur, puniendi sunt. Vide Plinium x. Epist. 97. Euseb. III. 27. Tertullian. Apologetico. Ubi vides Christianos carmen Christo,